

ČITATELJI! Prosim, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebuje list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 85 — Štev. 85

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, THURSDAY, APRIL 30, 1942 — ČETRTEK, 30. APRILA, 1942

VOLUME L — LETNIK L

ZA NEKAJ VEČ KOT
2c na dan dobivate ...
"GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Izvenil sobot, nedelj in praznikov)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

NEZADOVOLJSTVO NARAŠČA V ITALIJI

MUSSOLINI JE V RIM POKLICAL 98 ITALJANSKIH PREFEKTOV IN JIM DAL NAVODILA, KAKO POSTOPATI Z LJUDMI, KER NEZADOVOLJSTVO MED NARODOM VEDNO BOLJ NARAŠČA. — IN MUSSOLINI JE DAL PREFEKTOM VSO PRAVICO, DA PO SVOJEM PREVDARKU POSTOPEJO V DANEM POLOŽAJU —

Tuji opazovalci spravljajo ta Mussolinijev ukrep v zvezo s Hitlerjevim govorom v nedeljo, ko je tudi govoril o nezadovoljstvu, toda je vso pravico postopati z nepokorneži zahteval za sebe.

In vse, kar je Mussolini naročil svojim prefektom, je bilo iz Rima razglašeno po radio.

Fašistični list "Corriere della sera" v svojem uvodnem članku pravi, da imajo oblasti mnogo opravila z "upornim narodom".

Vzroki za nezadovoljstvo med italjanskim narodom so lahko trije:

1. Vedno večje pomanjkanje živeža, za kar se navaja izgovor "slaba letina in živilska darila, ki jih je Italija dala zaslednim deželam."

2. Vedno večja nacionalizacija tovarn, stroga disciplina med delavci in daljše ure brez naknadne plače.

3. Vedno večja nezadovoljnost naroda z vladno vojnopolitiko.

Glede prve točke bi sicer italjanska vlada mogla položaj nekoliko izboljšati s tem, da bi omejila izvoz zelenjave in sadja. Toda Italija nima niti dovolj delavcev, ne dovolj zemlje, da bi mogla povečati te pridelke, da bi zadostovali za domačo porabo.

Z ozirom na drugo točko so prefekti prejeli popolno oblast, da postopajo v položaju v svojem okrožju, kakor se jim zdi primerno. Ako delavec v resnici ni mogoče zadovoljiti drugače, kot s tem, da se mu zviša plača, tedaj jo mora dobiti na račun od že tako previsoko obdavčenega in industrije, ki izdeluje vladna naročila že 18 mesecev na upanje.

Najvažnejša pa je tretja točka. Sicer se ne dogajajo nemiri in izgredi, ali pa upori, toda narod je potr, brez volje in potlačene duha. V Milanu je skozi več tednov 8 moč po javnih poslopjih pisalo izreke in vzklike proti fašizmu. Slednjic jih je policija zasačila in jih pritirala pred sodnika. Obsojeni so bili na prisilno delo za 16 let. In časopisje poroča, da vsi "zlikovci še niso bili prijati."

Kako daleč je že prišlo nezadovoljstvo med narod, jasno kaže uredniški članek v turinskem listu "La Stampa", ki pozivlja narod, da naj manj godrnja.

In tako se je slednjic Mussolini odločil, da pokliče k sebi prefekte in jim naroči, kaj naj delajo v svojem okrajju da odpravijo med narodom nezadovoljstvo.

Neko poročilo iz Rima pravi, da bo od sedaj naprej italjansko sadje ostalo v Italiji in ravno tako tudi zelenjava. In večeraj je bila tudi izdana vladna odredba, po kateri je prepovedano izvažati marelice, breskve, grozdje, češplje in paradižnike.

Nemci ne smejo v poljske cerkve

Nemška oblasti na Poljskem so prepovedale nemškim uradnikom in vojakom obiskovati poljske cerkve in prisostvovati cerkvenim opravilom, ki jih opravljajo poljski duhovniki.

Gauleiter Braecht je izdal naslednjo tozadevno odredbo:

"Zadnje čase sem bil opozorjen na več slučajev, da so se člani nemške nacijske stranke in nemški uradniki v uniformah vdeležili opravil, ki so jih opravljali poljski duhovniki v poljskih cerkvah.

"Od sedaj ne bom več trpel takega ponašanja, ki se ne spodobi za Nemca. Za to morajo biti posebne kazni in vsled tega odražati, da se vsak Nemec sam izključi iz nemškega naroda, ako se vdeležuje verskih obredov v poljskih cerkvah, ker se je pregrešil proti pravega duha nemškega naroda.

V tem času narodne stiske potrebuje naša domovina vašo pomoč. Kupujte redno United States Savings Bonds in Stamps.

Pet milijonov Nemcev na fronti

Nek nevtralni diplomat v Bukarešti je natančno nabiral podatke o nemških armadah v Rusiji in je prišel do prepričanja, da ima Nemčija na ruski fronti 5,000,000 vojakov.

Zavezniški krogi so mnenja, da so Rusi s svojimi neprestanimi napadi zavlekli Hitlerjevo spomladansko ofenzivo do 1. junaja, medtem ko je nameraval pričeti 1. maja.

Nemci bodo za svojo ofenzivo imeli 280 divizij, ako bodo dobili "prispevek" od Madžarske in Rumunske, ki pa obe skušate poslati čimmanj vojaštva.

280 divizij je velikanska armada, toda če se pomisli, da je Hitler mobiliziral vse moške od 16 pa do 50 let, tedaj je prav lahko, da ima toliko divizij.

Nemčija more postaviti na noge največ 9,000,00 vojakov. Po najboljših podatkih jih je v raznih garnizijah od Norveške do Pirenejev okoli 2,500,000, okoli 350,000 jih je v balkanskih državah, v Italiji in v Afriki, vsi drugi pa so na ruski fronti.

VELIKI POŽARI V KOLINU

Angleški aeroplani so večeraj ves lan letali čez Rokovski preliv v Francijo in Nemčijo, nemški pa v Anglijo in nad morskoočino so se pogosto srečali in spopadli.

Sinoči so angleški bombniki obsijali z bombami Kolin in druga industrijska mesta v dolini Rene, nemško mornariško postojanko v Trondheimu na Norveškem, pomole v Dunkirku ter letališča v zasledenih deželah. Kot pravi angleško zračno ministrstvo, je bilo pri vseh teh napadih izgrubljenih 17 angleških aeroplanov.

Nemci so zaporedoma dve noči bombardirali Bath ob jugozapadni obali Anglije. Napaden je bil tudi Norwich, 100 milj severovzhodno od Londona in Angleži priznavajo, da je bila povzročena velika škoda in da je bilo ubitih mnogo ljudi.

V Kolinu in drugih mestih ob Reni so nastali veliki požari.

Močan oddelek angleških bombnikov je napadel norveško pristanišče Trondheim, kjer se nahaja 35,000 tonska nemška oklopnica Tirpitz in 10,000 tonska križarka Prinz Eugen. Kaka škoda pa je bila povzročena na obeh bojnih ladjah, ne bo znano še dolgo časa.

Tokio zahteva od Rusije poslanika

Tokijski list "Hoči", ko razpravlja o odnošjih med Japonsko in Rusijo, pozivlja Rusijo, da pošlje nazaj v Tokio poslanika Konstanina Smetana, ki je odsoten že tri mesece, ali pa naj imenuje kakega drugega svojega poslanika.

"Hoči" dalje pravi, da se politika Japonske do Rusije naslanja na nevtralnopolitiko, ki sta jo obe državi sklenili v aprilu lanskega leta.

CORREGIDOR SE DRŽI

Topovi v trdnjavi na otoku Corregidor so prisilili zopet več japonskih baterij, da so utihnile, razbili so koncentracije japonskih čet in potopili srednje veliko bojno ladjo v manilskem zalivu ter iz velike višine izstrelili dva japonska bombnika.

To je prvo poročilo po dveh dneh, ki obenem naznanja, da se trdnjava še vedno jumaško drži in obenem brani vhod v Manilo, navzlic hudemu japonskemu artilerijskemu ognju z Bataan in Cavite.

USMRČENJA V FRANCJI

Nemci so vstrelili 5 talcev, v starodavnem mestu Rouen, ker je bil v nedeljo ranjen en nemški vojak; 15 pa jih bo še vstreljenih in 500 deportiranih, ako do torka opoldne napadali ne bodo prijati.

Odkar je prišel Laval na vlado v Vichyju 15. aprila, je bilo vstreljenih že 105 Francozov.

Za deportacijo bodo izbrani "židje in komunisti" ter bodo poslani v kraje blizu vzhodne fronte ter bodo dodeljeni bataljonom za prisilno delo.

Ko so angleški aeroplani napadli Dunkirk, so bile porezane brzozjavne in telefonske žice in Nemci so prijeli 10 francoskih delavcev, ki so bili takoj obsojeni na smrt in vstreljeni.

Pomembne besede McNutt-a zastopnika ameriške vlade na Vseslovanskem kongresu v Detroitu

Detroit, 27. aprila (JIC) — Na Vseslovanskem kongresu v Detroitu je imel predstavnik ameriške vlade g. McNutt prisrčen in globoko pomenljiv govor, v katerem je med drugim dejal o Slovanih sledeče laskave besede:

Leon Henderson določil cene

Leon Henderson, ravnatelj urada za cene (Office of Price Administration—OPA) je odredil, da so "zamrznjene" cene za vse važnejše življenske potrebščine. Tozadevne odredbe je izdal v namenu, da vstavi navijanje cen, ki so poskočile za 15 odstotkov od predvojnega časa.

OPA poziva trgovce, veletrgovce in izdelovalce, da postavijo cene raznim potrebščinam na podlagi cen v marcu. Ob tej priliki je OPA določil tudi cene za najemnine.

Henderson je določil dan 18. maja, da trgovci prčno svoje blago prodajati za najvišjo ceno, kakor je bila tekom meseca marca. Ravno tako morajo postaviti veletrgovci in izdelovalci za svoje blago cene, ki so bile v veljavi v marcu in sicer morajo začeti 11. maja.

Glede najemnine je Henderson odredil, da je ni dovoljeno povišati nad ceno, ki je bila 1. marca. Zato je povišanje od 1. marca dalje prepovedano.

Henderson pravi, da bo prišlo mnogo pritožb od trgovcev, veletrgovcev in izdelovalcev ter od hišnih posestnikov, toda že sedaj jim je povedal, da mora vsakdo prnesti svojo žrtve, da bo v tej vojni dobljena zmaga.

Kaj pomeni kontrola cen

Z 18. majem je določena najvišja cena za milijone kovsov različnega blaga; marsikatero blago ne bo doseglo najvišje cene v marcu; najvišja cena velja skoro za vsako stvar, ki jo Amerikanec je, jo nosi in rabi, edina izjema so nekatera živila.

Z 11. majem ne sme postaviti višje cene kot je bila v marcu, za svoje blago izdelovalec, industrijec in veletrgovec.

S 1. julijem ne smejo nastavitvi višjih cen, kot so bile v marcu, za svoje delo pralnice, krojači, čistilci oblek, delavnice za popravila avtomobilov, radio itd.

Najemnine: Izdane so bile odredbe, ki uglajajo pot za zvezno kontrolo nad najemnino v 302 obrambnih okrožjih, kjer živi nad 76,000,000 ljudi, kamor spada tudi New York.

Kazni: Ako veletrgovine, ali trgovine na drobno, kršijo tozadevne odredbe, bodo mogoče izločene iz trgovine s tem, da jim bo odvzeta pravica (license). Za nekatere pregreške proti določbam glede cen je odmerjena kazen \$5000 in eno leto zapore.

HITLER STRESA JEZO NA GENERALE

Iz zanesljivega vira je bilo sporočeno, da je nedavno imel Hitler konferenco s svojimi generali in voditelji narodne socialistične stranke. Generali so Hitlerju odsvetovali, da bi pričel spomladansko ofenzivo proti Rusiji, nacijski voditelj pa so jo zahtevali. Hitler je potegnil s svojimi nacijskimi tovariši in je zato nepričakovano prišel v Berlin, sklical državni zbor in je zahteval, da mu državni zbor podeli popolno sodnijsko oblast in tudi pravico odstaviti vsakega uradnika in vsakega častnika, ki ni izvršil svoje dolžnosti. Državni zbor seveda mu je "prikinjal."

In posledica tega "dovoljenja" se je že pokazala. Hitler je že odsvolil poveljnika 163. nemške divizije na fronti generala Engelbrechta, ker ni mogel odbiti ruskega napada. General Engelbrecht je prišel s svojo 163. divizijo na fnsko fronto 12. julija, 1941. Hitler pa bo odstavil še mnogo drugih poveljnikov na fnski in osrednji fronti. Hitler se je zelo razjezil, ker general Engelbrecht ni uničil ruskih armad, ki prodirajo proti Murmansk in Arhangelsku, iz katerih pristanišč dobiva Rusija velike zaloge vojnega materijala iz Združenih držav in Anglije.

V vsaki zasledni deželi nemške oblasti sestavijo imenik največjih sovražnikov nacijev. Med temi so i zobrazeni, premožni, učenjaki, profesorji, duhovniki, učitelji, dijaki in razni strokovnjaki.

Vse to sedaj izvršuje Hitler na podlagi napak, ki so jih po prvi svetovni vojni napravili zavezniški, ki so pustili popolnoma v miru največje nemške mislece in izobražence, ki so slednjic zavrgli versaillesko mirovno pogodbo ter premenili zavezniško zmago v poraz.

Hitler dobro ve, da so zanj v vsakem narodu najbolj nevarni izobraženci, zato jih je treba, ako ne uničiti, saj odstraniti. Hitler pa tudi ve, da bodo ravno izobraženci za slučaj, da bo Nemčija porazena, najbolj delovali na to, da bo Nemčija za svoje zločine kar najbolj kaznovana. In zato sedaj Nemci uničujejo vse one, ki bi jim mogli škodovati po vojni za slučaj poraza. Zato

gim dejal o Slovanih sledeče laskave besede: "Zemljepisna lega je zgolj slučaj. Razlika v jeziku in navadah so samo malenkosti. Vi ste bili Amerikanci še preden ste vi ali vaši očetje prišli v Ameriko."

BOMBARDIRANJE KIELA

Angleško zračno ministrstvo naznanja, da so sedmo zaporedno noč, ko so bombardirali razna mesta v Nemčiji in v zasledenih deželah, sinoči bombardirali Kiel, kjer je nastalo več požarov, in Trondheim na Norveškem.

Poleg tega so angleški aeroplani tudi napadli letališča na Holandskem in v Belgiji in so razdejali elektrarno v Ghentu. V Kielu je bil uničen en nemški aeroplan.

Sinoči je čez Rokovski preliv letelo več sto angleških aeroplanov, ki so bombardirali razna sovražna mesta in industrijske kraje.

Lünebeck in Rostock sta toliko, kot popolnoma porušena. Angleški aeroplani so metali na Stralsund letake, ki so naznanjali, da je sedaj na vrsti za bombardiranje iz zraka.

Bombardiranje zaporedne noči je vstvarilo v Rostocku, mestu s 115,000 prebivalci, pravi pekel. Neko švedsko poročilo, ki je prišlo v London, pravi, da je bilo v Rostocku ubitih na tisoče ljudi.

Velika Heinkelova tovarna za aeroplane v predmestju Rostocka je bila skoro popolnoma porušena. Uničenih je bilo tudi več sto truckov in železniških voz, ki so bili naloženi z živežem, uniformami in municijo za armado na ruski fronti.

Vzhodni del mesta je bil že takoj prvo noč skoro popolnoma porušen. Velika škoda je bila povzročena v veliki ladjedelnici Neptun, kakor tudi na več parnikih v pristanišču.

nico, v kateri pravi, da so Nemci izdelali natančen načrt za ropanje v Rusiji in uničevanje ruske lastnine ter za pomečevanje ruskega prebivalstva. Trditve ruske vlade imajo za podlago listine, ki so bile najdene pri ubitih in vjetih nemških štabnih častnikih.

Nemci izstreljajo izobražence

Po poročilih, ki prihajajo iz raznih krajev Evrope v London, je mogoče razvideti, da tiči za usmrčitvami talcev drug bestjalen nemški načrt, namreč izstreliti najbolj izobražene ljudi v zasledenih deželah.

V vsaki zasledni deželi nemške oblasti sestavijo imenik največjih sovražnikov nacijev. Med temi so i zobrazeni, premožni, učenjaki, profesorji, duhovniki, učitelji, dijaki in razni strokovnjaki.

Vse to sedaj izvršuje Hitler na podlagi napak, ki so jih po prvi svetovni vojni napravili zavezniški, ki so pustili popolnoma v miru največje nemške mislece in izobražence, ki so slednjic zavrgli versaillesko mirovno pogodbo ter premenili zavezniško zmago v poraz.

Hitler dobro ve, da so zanj v vsakem narodu najbolj nevarni izobraženci, zato jih je treba, ako ne uničiti, saj odstraniti. Hitler pa tudi ve, da bodo ravno izobraženci za slučaj, da bo Nemčija porazena, najbolj delovali na to, da bo Nemčija za svoje zločine kar najbolj kaznovana. In zato sedaj Nemci uničujejo vse one, ki bi jim mogli škodovati po vojni za slučaj poraza. Zato

nekateri, ki se jim je posrečilo pobegniti čez mejo iz kake zasledene dežele, pripovedujejo, da Nemci že sedaj postopajo, kot bi bili na pragu svojega poraza in pogube. Zato tudi hočejo pomoriti svoje sovražnike, predno se bodo unaknili v Nemčijo.

Nemci se toliko ne brigajo za to, ali so prijeli napadalec na nemške vojake in sabotažniki ali ne, poglavitna stvar je za nje, da imajo pretvezo usmrtiti kakoga izobražence, kako splivno osebo mesto pravega zločinca. Zato navadno vstrelijo ljudi, ki jih imajo že od prej v koncentracijskih taborih.

Dokazano je, da iz krajev, kjer je bil izveden kak čin sabotaže, umora ali napada, pride le malo talcev.

Nemci so po raznih zasledenih deželah usmrtili že toliko izobražencev, da bodo nekatere dežele to izgubo čutile še generacijev.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slavonic Publishing Company, (A Corporation), Frank Sakser, President; J. Lupsha, Sec. — Place of business of the corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays. Subscription Yearly \$6.—, Advertisement on Agreement.

En celo leto vsaj štiri na Ameriko in Kanado \$6.—; na pol leta \$3.—; na štiri leta \$1.50.—; Za New York na celo leto \$7.—; na pol leta \$3.50.—; Za inozemstvo na celo leto \$7.—; na pol leta \$3.50.—

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenim sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y. Telephone: CHelsea 8-1243

STORIMO SVOJO DOLZNOST DO AMERIKE!

3. Vojno varčevanje in vojni bondi.

V svoji poslanici kongresu zadnji ponedeljek je predsednik Roosevelt na več mestih resno poudaril potrebo po obsežnem in resničnem varčevanju za čas vojne, češ, da le s takim varčevanjem bo mogoče strukturo narodnega gospodarstva naše dežele držati v ravnovesju pri sedanjih ogromnih vojnih izdatkih. Le tedaj, če se bo vse prebivalstvo omejilo na kupovanje samo najpotrebnejših življenjskih potrebščin ter bo na ta način prihranjeni denar vlagali v vojne bonde, bo mogoče narod obvarovati pred strašnimi posledicami inflacije.

Predsednik, ki je za časa svetovne vojne igral važno vlogo v ameriških vladnih krogih, se v polni meri zaveda, kaj se je godilo v času tedanje vojne in po vojni. Med vojno je vsakdo lahko dobil delo, kdor je hotel delati in to za visoko plačo. Tudi profiti so bili veliki in v mnogih slučajih naravnost velikanski. Malokdo pa je mislil na to, kaj bo potem, ko bo vojne konec in se bo kolesje vojne industrije in trgovine ustavilo. Bilo jih je sicer precej, ki niso denarja po nepotrebnem trošili ter so vsak preostali dolar shranili. Toda velika večina je živela od danes do jutri ter svoj visoki zaslužek trošila kot "pijani mornarji," kakor pravijo Amerikanci. Kupovali so stvari, ki jih niso prav nič potrebovali in živeli so razkošno. In ko je prišel konec vojne, so prišli v pomanjkanje in revščino. Takih slučajev je bilo na milijone.

Rooseveltova vlada hoče vse to preprečiti in to za vsako ceno. Ako ljudje ne bodo sledili njenim nasvetom prostovoljno, je vlada pripravljena prisiliti ljudi k varčevanju in štedenju. Predsednik sam pravi, da mu je bilo nasvetovano, da naj se narod prisili k varčevanju, toda on veruje v demokracijo in razsodnost svojega naroda in zato upa, da bo narod spoznal dobrohotnost svoje vlade ter se ravnal po njenih priporočilih. Ako bo pa vlada v nekaj mesecih videla, da vsi opomini nič ne zaležejo ter da narod ne bo prostovoljno delati tega, kar je dobro zanj in za državo, tedaj bo pa kongres sprejel postavbo, da bo vsakomur, brez izjeme, že pri delodajalcu odtrganih okrog 15% za nakup vojnih bondov. Tako bo vsakdo prisiljen k varčevanju in k štedenju. Narod je sedaj postavljen na preiskušnjo. Vse to velja tudi za ves tujerodni element, tako državljanse kot ne-državljanse.

Amerika je bila napram svojemu tujerodnemu prebivalstvu do zadnjega časa zelo popustljiva in tolerantna. V mnogih posameznih slučajih celo preveč. Toda z njenim vstopom v vojno, se je tudi v tem pogledu marsikaj spremenilo. Naša vlada je prišla voditi precej natančne račune o njegovem mišljenju in početju. Odločno zahteva, da jo ves tujerodni element, enako kot domačini, v polni meri podpira v vsem njenem vojnem prizadevanju ter da lojalno in iskreno sodeluje.

Samo po sebi se razume, da ima Amerika prav, kajti če nam je bila Amerika dobra in naklonjena ter nam dajala vse dobrine svoje velike in bogate zemlje tedaj, ko smo mi njo potrebovali, ima sedaj v zameno pravico zahtevati vsaj nekoliko povračilo za vse to, kar smo dobili od nje.

Ameriška vlada pred vsem želi, da vlada v celi državi čimvečja složnost in edinstvo, kajti vojna, katero vodi naša republika s svojimi zavezniki je tako obsežna in tako težka, da je potrebna energija in dobra volja vsega ameriškega prebivalstva za uspešen in zmagovit izid. Zato mora vse prebivalstvo v sklenjenih vrstah podpirati ameriško vojsko na mnogih in oddaljenih frontah ter ji tako omogočiti popoln poraz in vničenje totalitarnih sil.

In sedaj, ko naš Treasury Department vodi obsežno in živahno kampanjo za povspesevanje varčevanja med prebivalstvom ter za prodajo svojih vojnih bondov in znanj, je tudi tujerodni element pozvan, da v tej akciji sodeluje po svojih najboljših močeh. Vse številnejše narodnosti v New Yorku so se organizirale v posebne narodnostne odbore, ki vodijo to velevažno in koristno agitacijo med svojimi ljudmi. Mi Slovenci pripadamo Jugoslovanskemu odboru, a imamo svoj poseben slovenski pododbor (sekcijo).

Ta sekcija priredi prihodnjo nedeljo poseben informativen shod v Slovenskem narodnem domu v Brooklynu. Začetek ob 3.30 P. M. Ta shod je del kampanje, ki jo sedaj vodi Treasury Department širom Amerike. Zato mora biti ta shod tako številno obiskan, da bo dvorana nabito polna kot še ni bila nikoli, kajti ta shod mora pokazati, da smo Slovenci sto-procentno z Ameriko v njeni

Pismo iz New Yorka

April 23, 1942.

Oni dan smo imeli priliko za daljši razgovor s človekom, ki je v zvezi z washingtonskim uradom za "Facts and Figures". Zelo zgovorna narava in ko si z njim skupaj, je treba poslušati, za spraševanja ne dobiš dosti prilike. Ko poslušas in poslušas, včasih nehoti pomisliš: Ali je vse to sapa zlata ruda, kar se kopiči iz njegovih ust? Pa prav preveč že zato ne smeš dvomiti, ker nehoti ob vsaki besedi dobiš vtis, da sedi pred teboj dvesto procentni Amerikanec, ki poleg tega govori kolikor toliko v imenu uradne Amerike. Še bolj zraste njegov ugled v tvojih očeh, ko ti pokaže svojo študijo, s katero je spravil ob ves kredit v Washingtonu in sploh v Ameriki madžarskega agenta Eckharta... Ko so čitali v Washingtonu tista odkritja, so Eckhartu takoj vzeli dovoljenje za klepetanje po radiu.

Tako torej, brez vsega ta Amerikanec ni. In ko tako naprej in naprej razklada svojo politično in nepolitično modrost, pridele potok žive besede to takega ovinka, da lahko planeš vmes z vprašanjem, kaj on misli o povojni uredbi Evrope. Ker si pač slovenski človek in pri vprašanju glede bodoče Evrope nehoti najprej misliš na Slovenijo in njene meje, svoje vprašanje nevede postaviš tako, da ti vsaj oko, če že ne beseda, razodeva dve veliki besedi: Primorje in Korotan... Tako je torej bilo z menoj ob tistem vprašanju. Mož na stolu pred menoj se je nasmešnil in prav počasi porival besede iz sebe. Zanj je imela vsaka tako imeniten poudarek, da je očitno užival ob njem, meni je pa bila kakor bi se nekdo z najrazličnejšim ledom dotikal mojega srca:

"Ali se vam ne zdi, da bi se bilo treba po dvatisočetnem govorjenju o bratstvu med ljudmi in med narodi v obraz smejati človeku, ki še v naših demokracijskih časih govori o kakih geografskih mejah med državami v bodoči Evropi?"

Malo je manjkalo, da mi ni sapa pošla. Niti za hip nisem pomislil na to, da bi se delal nevednega in ga poprosil, naj svojo misel bolj natančno razloži. Svedea sem ga razumel. S tem pa ni rečeno, da nisem imel ničesar pripomniti. Pa spet ni rečeno, da sem vedel, kaj naj pripomnim. In to mi je delalo za hip skrbi. Pa res samo za hip. Ne mislite, gospod urednik, da sem se tako hitro našel iz svoje zadrege. O, tisto ne. Rešil me je moč sam, ki je kar naprej govoril in že v naslednjem stavku spjel tok svojih besed v drugačno smer. Pustil sem ga govoriti, jaz sem pa med tem silno zaostal za njim in obtičal kar pri—geografskih mejah... Nardžič.

Rojstni dan japonskega cesarja

Poročilo iz Tokio preko Berlina naznanja, da je bila "zaradi slabega vremena" preključena velika vojaška parada v počast 41. rojstnega dne cesarja Hirohita.

Pojasneno ni bilo, zakaj je bila proslava preključena, ali zaradi zračnega alarma, ali pa iz bojzami za mikadovo življenje.

Slavlje bi se imelo vršiti na paradnem polju Jojogi, 2 milj

težki borbi za svobodo in demokracijo, za osvobojenje za sužnjnih narodov, med katere spada tudi—slovenski.

Ta shod mora dalje biti prava demonstracija naše lojalnosti, vdanosti in zvestobe do naše nove domovine—Zedinjenih držav. Zato ne sme nobenega rojaka in rojakinje iz New Yorka in okolice manjkati na tem shodu! —L. Z.

Po dolgem poslušanju—vsaj na videz poslušanju—sem spet ujel hipček na ovinku njegovega besednega potoka, da sem vprašal:

"Ali govoriš sam od sebe, ali so ti drugi povedali? Hočem reči: Ali je to le tvoje mnenje, ali si govoril v imenu Amerike?"

"Ne predstavljam ravno Amerike, poznam pa mnenje vočilnih krogov. Če tisto prej izraženo mnenje še ni vkoreninjeno v vseh tistih, ki imajo v takih rečeh kaj besede, se pa počasi prav gotovo ukoreninja. Po mojem trdnem prepričanju bi pa moralo to mnenje biti že davno v vseh ameriških in svetovnih glavah..."

Sklonil sem svojo ubogo glavo in ji na tihem povedal, da je še daleč od tega, da bi bila —svetovna... In sem tuhtal dalje: Kako na vsem svetu naj se povrne nazaj, kamor spada, naše Primorje in naš Korotan —brez geografskih mej? In celo brez prav resnega premikanja geografskih mej... bolje menda rečeno: Brez političnih mej? In če se tisto mnenje res zarašča v glave "vočilnih krogov"—kje in kdaj bomo mi ubogi slovenski zemljani dobili —garancije? Pa smo že kar sitni, da teh garancij še od nikoder ni.

Ha! Res lepa reč tisto dvatisočetno govorjenje o bratstvu med ljudmi in narodi, toda—tisočkrat žal!—je pač le preveč zgolj—govorjenje... Prepričan sem globoko v svoji duši, da je naš slovenski narod najmanj doprinesel k tej svetovni, dva tisoč let stari krivdi, da je namreč ostalo največkrat pri samem govorjenju, pa naj je že v teku stoletij to ali ono "gibanje" imelo patent nad besedo o bratstvu. Toda čeprav naš narod ne nosi krivde na tem, ali v zelo zelo majhni meri, in je že na razne načine pokazal, da bratstvo pri njem ni prazna beseda, vseeno, spričo TAKIH sosedov, mu kar nič ne kaže, da bi se zadovoljil le s kakimi "bratskimi" mejami napram Nemcem in Lahom in še Madžarom po vrhu... Vse preveč tega in takega "bratstva" je že užil onstran in tostran "geografskih" mej.

Toda pred menoj je še vedno sedel tisti znanj, ki je madžarskemu Eckhartu zamašil usta z dihom svoje mogočne sape. Ne morem ga odpraviti zgolj z zamahom roke in pozabljenja njegovih besed. Iz vsega njegovega pripovedovanja se mi vsiljuje vtis: Imam vpliv in moj vpliv raste iz dneva v dan in se razliva po celi Ameriki.

Če ta vpliv ni varljiv, kaj pravite, gospod urednik, kako se bodo dale tam okoli Slovenije in cele Jugoslavije narediti politične meje namesto—"bratskih"? Nardžič.

JERRY BOPRIVSEK in njegov orientir na ploščah
Terentija Polka
Na planincih—valček Stv. M 573
na DUQUESNE UNIVERSITY
TAMBUKICA — Stv. M 571
Za toz. cenik in cene plošč se obrnite na: JOHN MARSH Inc.
463 West 42nd Street, New York

Pittsburški kotiček

IVAN BUKOVINSKI.

Naš rojak — žrtev japonskega napada. — Nedelja dne 19. aprila 1942 bo ostala našim ljudem v nepozabnem spominu, kajti ta dan so prebivalci vseh narodnosti mestnega Lawrenceville okrožja, kjer je središče naše slovenske naselbine, priredili sijajen sprejem našemu rojaku—vojaku Franku Baša. Butler in 57. cesta.

On je namreč edini Slovenec, in tudi edini Pittsburghčan, ki je postal žrtev zahrbtnega japonskega napada na Pearl Harbor dne 7. decembra 1941. Ranjen je bil v prsi od šrapnela ter se skozi zimo zdravil v več bolnišnicah, naposled v El Paso, Tex., ki je eden najzdravnejših krajev za bolnike, od koder se je za nekaj tednov povrnil domov na dopust, nakar se bo nazaj na fronto podal, da vrne, kot je dejal, zločinskim križoglednikom za izkazano mu uslugo.

V paradi, ki se je pomikala njemu na čast od Butler in 45. ceste proti Slov. Domu na Butler in 57. cesti, so korakali mnogi tisoči na čelu on, corporal, Fr. Baša, 17th Air Base Squadron in njegova mati, Kristina Mihelič v odprtem avtu, ki ga je vodil njegov prijatelj Fritz Živie, znani prizefighter. Za njim so se vozili člani njegove družine, za temi pa so se pomikale razne organizacije in društva v pestrih uniformah, kot American Legion, Pittsburgh Boys' Club, Veterans of Foreign Wars, Red Cross, Memorial Gold Cross, naše Slovenske Kadetke v svojih sijajnih uniformah, itd. in pol dučata raznih godbenih skupin.

Paradni grand marshali je bil Safety Director, George E. Fairly, korakajoč na čelu pittsburške policijske in ognjegašilske bande. Parado si je ogledalo preko 40.000 ljudi, ki ga je navdušeno pozdravljalo čim se je prikazal.

Pred Slov. Domom se je slavljenec dneva iskreno zahvalil množicam za tako prisrčen sprejem in izkazano mu čast, ali radi ginjenosti ni mogel kaj več govoriti.

Prireditve se je završila zvečer v Slov. Domu s slavnostnim banketom, ki se ga je udeležilo okoli 500 oseb, ali skoro toliko jih je bilo zavrženih vsled pomanjkanja prostora.

Banketa so se udeležili nekateri mestni uradniki kot Director Fairly, sodnik Sara Soffel in James L. O'Toole, County Controller Robert Woodside, Lt. Thomas O'Brien, Marine Corps; County Commissioner John Kane, in vodilni uradniki kompanij, kot: William P. Witherno, president od Blaw-Knox Co. in National Association of Manufacturers; David J. McDonald, tajnik in blagajnik Steel Workers Organizing Committee itd.

In tebi, Frank Baša, mnogo uspeha nad sootraniki, ko se spet vrneš na bojno poljano, po končni zmagi pa da zdrav pohititi v krog svoje družine in v civilno življenje.

Pomladni pozdrav!

VESTI IZ CLEVELAND, OHIO.

Dne 11. aprila je po kratki bolezni umrl v bolnišnici Mr. John Jezerinac v starosti 63 let. Njegova soproga Magdalena je preminila pred šestimi leti. Tu zapušča dve hčeri in štiri sinove: Mrs. Mary Zoklas, Mrs. Anna Schaer, Josepha, Johna, Petra, Charlesa in brata Josepha.

Peter Zgaga

O DELAVSKEM PRAZNIKU IN DIKTATURAH

Meseca maja je vsa narava domala prebujena. V znamenju prebujenja je konci prejšnjega stoletja proglasilo zavedno delavstvo dan 1. maja za svoj praznik.

Kapitalisti nečesto zavednega delavstva; vsled česar je umevno, da jim tudi njihov praznik ni povšeči. Za Delavski dan so v tej deželi kot nekakšno protitež proglasili 1. ponedeljek v septembru. Tega dne so zaprte vse tovarne, vsa večja podjetja in vse banke. Zavedno delavstvo torej ne more na delo, toda praznika v splošnem ne praznuje.

1. maja so v normalnih časih velika podjetja odprta. Poslovati pa ne morejo kaj prida, kajti zavedni delavci ne gredo delat, ampak se udeležujejo delavskih shodov, predavanj, veselja in zabav.

Misli mi segajo desetletja nazaj, in v duhu obnavljam sijajna praznovanja 1. maja v mojem rojstnem kraju, Idriji. Ne vem, koliko je Idrižčanov v tej deželi, in koliko jih je med njimi, ki se spominjajo tistih časov. Najbrž ne dosti.

Mesto je imelo takrat osem tisoč prebivalcev ter je bilo potemtakem drugo največje na Kranjskem.

Idriji je tedaj županil preprost rudar, navdušen socialist Strauss.

Bil je razsoden in razumen možak, dober in prepričevalen govmnik, toda dopisovanje z višjo oblastjo mu ni šlo kaj gladko izpod rok, in ker je bil tujeja jezika le malo več, se je pri avdijencah, v katere ga je klicala visoka rudniška gospoda, precej nerodno vedel.

Vse take in slšne opravke je moral vršiti njegov tajnik. Za tajnika si je izbral idrijskega notarja, ki je moral uradovati natančno po njegovih navodilih.

Dan 1. maja je župan proglasil za splošni praznik. Raz stoip mestne hiše je zaplapolala poleg slovenske tudi velika rdeča zastava.

Vse je praznovalo. Le v žgálnici je bila zaposlena pedšeka delavec pri pečeh, pod katerimi ni smel ogenj nikdar ugasniti.

Ob štirih zjutraj je bila bučnica in obhod po mestu. Moški z rdečimi ovratniki, ženske z rdečimi nagelni na prsih. Igrala je rudniška godba, petdeset živzvebanih godcev, pod vodstvom kapelnika, rudarja Poljanskega.

Ko se je dopoldne pripeljal v najlepši "cesarski" (rudniški) kočiji iz logaške postaje Etbin Kristan, se je začel shod v največji dvorani. Opoldne je bila na mizi sleherne družine praznična jed—žlikrofi z ša-

Po daljši bolezni je umrl v Mt. Sinai bolnišnici dobro poznani Andrew Korenčan, star 64 let. Zapušča zalujočo soprogo Frances, rojeno Rozmanova Walterja, sinova Blanche in več drugih sorodnikov. Doma je bil iz vasi Horjul pri Ljubljani, kjer zapušča tri brate in dve sestri, ter veliko sorodnikov. Svoječasno je bil uposlen pri Cleveland Railway Co. zadnje dve leti pa je dobival pokojnino. V Clevelandu je bival 37 let.

REV. SNOJ ZELO BOLAN. Rev. Benigen Snój, ki je bil prvi župnik na fari sv. Cirila v New Yorku, je zelo nevarno bolan v Lemontu. V ponedeljek ga je zadela kap na možgane in je le malo upanja, da bi še kdaj popolnoma okreväl.

kalco—popoldne pa pozno v noč trajajoča veselica na velikem posestvu, ki ga je za take in slšne namene kupila idrijska podružnica socialistične stranke.

Tistih časov se še vedno z užitkom spominjam in bi jih neizmerno rad še enkrat preživel, ne samo v duhu, pač pa v resnici.

V začetku tekočega stoletja se je začela razredna zavest med delavstvom, skoro bi rekel, epidemijno širila ter je v razmeroma kratkem času prodrla v najoddaljenejša kotičke sveta.

Spoznanje, da kapitalist ni delavec dobronik, pač pa le spreten izkoriščevalec, se je čedalje bolj utrjevalo.

Delavstvo se je zavedlo svoje moči in svojega vpliva ter začelo odločno staviti svoje zahteve. Za izpolnitev zahtev je izbral nadvse uspešno orožje—štrajk—ki se ga posebno v dobrih časih, kapitalisti boje kot živega vraga.

Prva svetovna vojna je skoro vsepovsod širjenje razredne zavesti precej zavrla, navzlic temu pa zavedno delavstvo ni mirovalo ter je nekoliko z javno, največ pa s tajno agitacijo precej pripomoglo h koncu splošnega klanja.

Povzročilo je tudi največjo revolucijo, kar jih je dotlej poznala zgodovina: strmoglavilo je ruskega carja in njegovo drhal ter v prisentiljivo kratkem času stošestdesetmilijonski narod politično in gospodarsko preobrazil.

Po svetovni vojni so postali delavci še odločnejši kot so bili pred njo.

Kapitalisti so začeli trepetati pred njimi ter jim vztretati, če je bilo količkaj mogoče, mišleci si pri tem: — Dolgo ne more iti v tej smeri. Poiskati je treba učinkovito protisredstvo.

Ukrepali so, razmišljali in iskali ter ga naposled našli. Peklensko sredstvo proti delavstvu: diktatorje.

Česar vlade, ki so bile itak skoro vse pod kapitalistično kontrolo, niso zmogle, bodo zmogli diktatorji.

V to svrhu so izbrali fanatične, polblazne ljudi, ki so se z vso vnamo lotili novega poklica, smatrajoč se, da so kot ustvarjeni zanj.

Začelo se je v Italiji. Takrat šele nazaj, zdaj pa baje že povsem blazni Mussolini, je preko noči razpusil vse delavske organizacije, zaplenil delavske blagajne ter zmažal delavcem plače globoko pod takratno normalo. Delovni čas je podaljšal, prevzel kontrolo nad življenjem in drugimi vsakdanjimi potrebščinami. Že tako ali tako neznozne davščine je podvojil in potrojil ter kaznoval z dolgoletno ječo ali pa enostavno —s kroglo v srce—vsak najmanjši pregrešek proti diktaturi.

V Nemčiji so kapitalisti posadili na diktatorski stolec Hitlerja, na Španskem Franca, po raznih drugih deželah slšne ljudi.

Diktatorji so zaslužnili ljudstva in si domišljajo, da so popolni gospodarji, dočim so v resnici le ponižni hlapeci kapitala.

Vsaka velika vojna ima značilne posledice.

Najostudnejši in najstrašnejši plod prve svetovne vojne so bile diktature.

Kdo ve, kakšne posledice bo imelo sedaj vršče se svetovno klanje?

Dopisov brez podpisov in oznake ne priložimo. Dopisi se izdajajo brez plačila, razen tistih, ki so namenjeni naročnikom in se izdajajo v rednem tisku.

Vesti iz slovenskih naselbin

Dopisi se nam vedno dobrodošli, kar znanjajo vse naše čitatelje in se izdajajo našim rojaki takoj, ko se jim zdi potrebno.

VELIKONOČNO POTOVANJE

Mrs. Frances Terček, Fly Creek, N. Y.

Prejuba pomlad se je zopet pričela pojavljati in vsak farmer jo z veseljem pričakuje. To bo zopet dosti dela na polju, ker pride vse naenkrat, da se vse poseje in posadi. Vse bo dobro, samo da nam ne bo vreme nagajalo. Dostikrat nas dež zadržuje, veasih pa tudi suša, da skoro ni nikdar tako, kakor bi si farmer želel.

Tukaj bi rada opikala svoje potovanje in kako sem obiskala svoje sorodnike, prijatelje in znance.

Za Veliko noč sem se odpravila s svojo hčerko, ki me je prišla obiskat iz New Yorka in sem se z njo z avtomobilom peljala v New York. Veliko nedeljo zvečer in veliki ponedeljek sve bili na domu Mr. Terčka, pa so nama povedali, da se še vedno nahaja v bolnišnici. Povedali so nama pa tudi, da se tudi Mrs. Terček nahaja v bolnišnici. V ponedeljek sva tedaj šli v bolnišnico obiskat Mr. Terčka. Veselilo me je ga zopet enkrat videti, toda milo se mi je storilo, ko sem ga našla v takem položaju. Prej tak fant od fare, zdaj pa na postelji leži. Toda njegova beseda je še vedno ista, kot je bila prej. Obljubil nama je, da nas bo obiskal v štirih ali petih tednih. Iskreno želim, da bi se to res zgodilo.

Drugi dan sva s hčerko obiskali Mrs. Terček in drugi bolnišnici. Sedela je na porču in naju je takoj spoznala. Zdravje se ji tudi vrača in ji samo želim, da bi kaj kmalu popolnoma okrevala, da bi kaj kmalu zapustila bolnišnico, ker jo zelo potrebujejo doma.

IV sredo zgodaj zjutraj že ob štirih sva se odpravili na daljno pot v West Virginijo in sicer sva se odpeljali z vlakom. V Baltimore, Md., sva se morali presesti, potem na sva nadaljevali pot v Thomas, kamor sva prišli zvečer. Mislija sem si, zakaj nsem sporočila, da pridem, ker je dež padal za stavo. Toda k sreči je zmagal stal taksi. Namenila sem se k družini Lahajnar in Mr. Lahajnar me je takoj spoznal, četudi že

nisem bila tam 30 let. Njegova žena pa tedaj ni bila v hiši in ko je prišla, me ni spoznala. Ko pa sem ji povedala, kdo sem pa je bilo veliko veselje. Potem sta prišli tudi obe Laharjevi hčeri, ena dela na postli druga pa že 18 let na banki. Toda kaka izprememba. Prej, ko sem tudi jaz živela v bližini, so imeli majhno stanovanje, sedaj pa imajo veliko hišo in v njej vse moderno. Vso opremo je nakupila hči, ki dela na banki, ki je tudi tako pridna, da sem videla le malo tako pridnih deklet. Tudi so nama postregli z vsem, tako da se mi je zdelo, kot bi bila doma. Želim, da nas tudi vi predete obiskat, da vam bom mogla saj nekoliko povrniti. Obiskala sem tudi družino Mrs. Selak in sem našla vse pri najboljšem zdravju. Laharnerjevi in Selakovi so mi obljubili, da nas pridejo jeseni obiskat. Zelo bomo veselili vašega obiska, samo pridite za gotovo!

Nato pa sva nadaljevali svoje potovanje. V soboto 11. aprila ob 10. dopoldne sva se odpeljali z busom in sva ob 9. zvečer prišli v Pittsburgh, Pa. Tam so naju že pričakovali pri Rihtarjevih in Paličevih. Vsi smo se hitro spoznali. Mr. Palič naju je peljal s svojim avtomobilom v Universal, Pa. k Prevečevim. Ne morem vam popisati, kako sem bila vesela, ko sem zopet videla Mrs. Preveč. Mr. Preveca sem poznala še v stari domovini. Mrs. Preveč, ki je moja sestra, nama je pripravila zelo okusno večerjo; me je že tudi enkrat obiskala na farmi. Tudi jaz sem jo želela obiskati na njenem domu in tako se je tudi zgodilo, kakor sem želela. Domača hčerka pa je zelo ljubka in prijazna. Poročena je z Mr. Peljeem; bna ima pošto, on pa dela v Westinghouse. Tudi on je tako fin človek, da ga je treba iskati daleč okoli, pa bi ne dobil para. Tudi mlajša hčerka Helen je jako prijazna. Imela se je poročiti, pa je moral njen fant k vojakom. Mr. Preveč je še nekoliko bo-

lan, ker je bil operiran. Želim mu, da se čim prej pozdravi. Potem je prišla še Mrs. Rihtar, ki je bila moja spremljevalka vsepovsod. Povedala mi je, da je veselica na Center in ker sta tudi želela iti Mary in Frank Polke, nisem hotela ugovarjati, četavno sem bila trudna. In tako sem šla tudi jaz z njimi. Mislija sem, da bom na veselici videla dosti poznanih, pa žal, jih ni bilo. Videla sem samo enega, ki sem ga poznala še v stari domovini. On je tudi zastopnik "Glasa Naroda", namreč Frank Sifrar. Veselo smo se pogovarjali in se šaljili, ker je on vesele narave. Na tej veselici sem tudi še videla enega, ki je že tudi bil na naši farmi, to je Paul Oblak, ki je še mlad in jako prijazen. Hvala vsem za priznanost in postrežbo. Veselilo bi me, ako bi se mogla kdaj na moji farmi vsem oddolžiti.

Drugi dan je bila nedelja in sem ves dan ostala pri Prevečevih, ki so mi postregli vse preveč.

Opokidne je Mrs. Preveč naredila okusen obed, kakor bi bila kaka pojedina. In zopet je prišla Mrs. Rihtar in sin Frank in nas je povabila, da se peljemo v Presto, Pa. Z veseljem sem se jim pridružila in smo se dolgo peljali, ker je na drugem koncu Pittsburgha. Obiskali smo Šrajevo — ona je doma iz Gorenje vasi. Potem pa smo obiskali Johna Demšarja doma iz Hotavelj. Z njegovo ženo se že dolgo poznave. Je zelo vesele narave in mislim, da sploh nikdar ni žalostna. Njen mož je ravno prišel z dela in pripravili so zelo okusno kosilo. Prisesti sva morali tudi medve z Mrs. Rihtar. Hvala lepa za vso postrežbo in vas vabim, da nas obiščete na farmi.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

SEJA JPO. SS.

Vsem odbornikom in zastopnikom se uljudno naznanja sledeče:

IV nedeljo 3. maja ob pol 10. uri zjutraj se bo vršila odbora seja poslovnice št. 8. JPO. Slov. sekcija pri predsedniku A. Krapenc, 1656 W. 21st Pl. Te seje se naj udeležijo vsi odborniki in publicistijski odsek in prosim, da ste točni, da bo seja končana dopoldne. Drugi dan, to je v ponedeljek 4. maja ob pol 8. uri zvečer se bo vršila seja vseh odbornikov publicistijskega odbora in zastopnikov društva, klubov itd. v SNPJ dvorani, 2659 So. Lawndale Ave. Na tej seji naj vsak poroča o prodanih vstopnicah, nabranih odlaših in Well Wishers itd. — Prosim, da se udeležite seje vsi in da ste točni, kajti veliko dela nas čaka.

Rodoljubni pozdrav,

John Gottlieb, taj. Chicago, Ill.

SMRT ROJAKINJE.

Tu je umrla žena Antona Mostar za pljučnico v Fox Hospital v Oneonta, N. Y., poročena šele par let. Zapuška moža, enega sina in par sestra. Pogreb je bil v nedeljo na spodnjem pokopališču v East Worcester, N. Y.

Peter Rode, Worcester, N. Y.

Rojake prosimo, k o pošljejo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES OZDROMA CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

V ZNAMENJU VOJNE

Pred kratkim se je mudil pri meni moj prijatelj I. Bukovinski, znani dopisnik tega lista; in ker je ravno tedaj prišla pošta, med njo "Glas Naroda" sem se spomnil, da dolgujem za časnik že nekaj mesecev, za to vam po njem pošiljam celoletno naročnino. En dolar pa še posebej za Peter Zgaga, iz veselja, ker je vendar enkrat toliko okrevljal, da je spet obnovil svoje zanimivo in toli pogrešno dnevno koteno. Želim samo, da bi do prihodnjega poletja toliko ozdravel, da se bo lahko o počitnicah kaj oglašil pri nas v Pittsburghu ter roko stisnil svojim stari prijateljem in znancem — kateri so še, ali bodo med živimi.

Vojne odredbe, zakoni in omejitve so zadele tudi naš krojaški stan, oziroma kroj moške obleke. Tako na pr. ne bomo več smeli glasom vladne odredbe delati pri hlačah takozv. "cuffs" ampak samo "straight" gladko, da se bo kaj prihranilo na blagu. Bukovinski sicer pravi, da je tako še bolje, češ, da cuff je samo za nabiranje blata in prahu in morda celo bacilov, mikrobov in podobne znanstvene golazni, ki povzročajo bolezen, komaj vidne pod najboljšim drobnogledom, kaj

sele s prostim očesom.

Mogoče bo že tako, ali na cuff smo po dolgi tradiciji že preveč navajeni in iz estetičnega ozira je lepše, a tudi iz praktične strani, saj brez njega se hlače ne morejo podaljšati v slučaju potrebe. Vendar jaz dvomim, da bodo gladke hlače kaj pripomogle k zmagi nad osiškem, pač pa številni prvovrstni aeroplani, podmarni, tanki, bombniki, in topovi, za katere gradnje pomagati je naša sveta in domoljubna dolžnost, s tem da po možnosti kupujemo vladne Defense bonde in znanke.

Drugače je pri nas po navadi, rojaki delajo še prilično, nekateri celo preveč in tudi zaslužijo dobro, posebno če so mehaniki.

Glede moje osebe je tudi vse dobro v kolikor je to mogoče pri vdovu-pečlarju, na katerega ramah leži večidel tudi kuhinjski posel zraven njegovega stanovanjskega dela. Pa naj bo človeku ni vsaj nikoli dolg čas, ako je vedno zaposlen. Pozdrav vsem znancem, prijateljem in čitateljem, listu pa mnogo uspeha.

Rudolph Mesnar, Pittsburgh, Pa.

POSNEMANJA VREDEN ZGLED SLOVENSKE PLEMENITOSTI

Zadnji teden sem opazil v našem tisku zelo zanimivo poročilo. V njem so navedena imena vseh tistih ljudi v Pueblu, ki so prispevali vsak po svojih močeh v sklad za gnotno pomoč odmenjeno našemu tako strašno hudo prizadetemu ljudstvu in stari domovini.

Dolga je vrsta tistih imen, tako dolga, da znašajo darovani prispevki nad \$800.00, in Frank Pečnik, ki je poslal \$800.00 slovenskemu blagajniku JPO, slovenska sekcija, pravi v tistem svojem poročilu, da tega pobiranja še ni konec.

Kdor pozna gospodarske razmere naše naselbine v Pueblu, mora priznati, da predstavlja nabrana vsota prekrasen zgled slovenske plemenitosti, zgled, ki je vreden, da ga posnemamo

vse naše naselbine v tej deželi in drugod.

Čikaski Slovenci se nismo lotili takega nabiranja, ker je kaj takega vsled naše raztresenosti po večmilijonskem mestu fizično skoro da nemogoče.

Ampak s tem še ni rečeno, da se mi tu v Čieagu ni ne brigamo za to plemenito gibanje, ki je naš sedaj po celi deželi v zamahu. Kajti ravno v teh dneh se z živim zanimanjem pripravljamo za skupno prireditev, ki se bo vršila dne 24. maja v Ameriški Češki dvorani na 18. cesti v ta namen.

Njen program bo s svojo pestrostjo in izbranostjo nudil vsem tistim, ki se udeležijo te velike dobrodelne prireditve, prav imeniten užitek. Že samo to da bo poleg drugih pevcev in pevka nastopila tudi naša mladenka Anna Boniger, ki je pevka po volji božji in ima vse pogoje za to, da se ji v bližnji bodočnosti kot dramatični sopranistki odpro vrata v veličastni hram ameriške opere, je vredno primeroma nizke vstopnine v znesku 50 centov. Njo bo na klavir spremljala naša izvrstna glasbena učiteljica Jasna Bjankini, ki je že večkrat dokazala, da je mojstrinja v svoji stroki.

Prireditve je pred vrati. Okolihi dva tisoč vstopnic je razdeljenih med še posebej požrtvovalne ljudi in društva, da jih razpečajo pred prireditvijo. Mnogo nabiralnih pol kroži po naselbini. Tisti, ki so obljubili sodelovati v nabiranju oglasov za v programno knjižico — ta bo o pravem času poslana v staro domovino, da vidijo tudi tamkaj, kdo se je brigal zanje v najhujši nesreči — so prav pridno na delu.

Več društvenih zastopnikov in zastopnic me je že vprašalo, kdaj se vrši prihodnja skupna seja krajevnega pomožnega odbora in društvenega zastopništva. Tem odgovorjam, da jo misli odborovi tajnik sklicati prejkože že prve dni v mesecu maju, kar bo pa še posebej naznanil v naših listih skupno in po pošti posamič.

Zgoraj sem omenil, kako lep uspeh imajo požrtvovalni nabiratelji in nabiralnice v mestu Pueblo, Colo.

Posnemajmo ta prekrasni zgled dobrobrčnosti ter glejmo na to, da bo tudi naše priz-

NEWYORŠKIM SLOVENCEM

Prav resno ste vabljeni na javni ljudski shod, ki se vrši v nedeljo, 3. maja v Slovenskem narodnem domu, 253 Irving Avenue, Brooklyn, N. Y.

Ta shod sklicuje Slovenska sekcija Yugoslav American Committee of the U. S. War Savings Staff for the State of New York sporazumno s U. S. Treasury Departmentom in z Združenimi Slovenskimi Društvi v New Yorku.

Namen tega shoda je: 1) Podati rojakom v New Yorku in okolici natančne informacije glede važnosti varčevanja (štedenja) v sedanjem vojnem času; 2) pojasniti pomen nakupovanja vojnih (obrambnih) bondov in znanik, kakor tudi o vladnih določbah o istih; 3) poudariti važnost teh bondov tako za posameznika, za posamezne družine, kakor tudi za celo državo.

Na govorniškem programu bo poleg slovenskih govornikov nastopil tudi zastopnik U. S. Treasury Departmenta, ki bo po svojem govoru drage volje odgovarjal tudi na vsa stavljená vprašanja, ki se tičejo tega predmeta.

Vstopnina na ta shod ne bo nobene in tudi nikake kolekte ne bo. Tudi se ne bo ničesar prodajalo in ničesar pomujalo. Vstopnina je torej prosta v polnem pomenu besede. Sklicatelji namreč hočejo, da ne bo prav nobene ovire in vzroka, zakaj bi se vsak rojak in rojakinja in njihove družine ne udeležile tega veličastnega sestanka.

V sedanjem krivičnem času, ko je skoro cel svet objet v vojnem plamenu in ko je tudi naša nova domovina — U. S. A. prisiljena, da mobilizira vse svoje premoženje za obrambo svoje neodvisnosti, svoje svobode in svojih demokratičnih institucij ter da skupno s svojimi zavezniki stre in uniči tri-glavnega zmaja — hitlerizem, so in morajo biti interesi naše republike na prvem mestu. Vse druge zadeve, pa naj bodo še tako važne za posameznika, morajo stopiti na poznejša mesta. Naša država, naša svoboda in demokracija so in morajo biti za nas vse in vsakega izmed nas najdragocenejše stvari na svetu, tudi dragocenejše kakor naše življenje.

Zato vsi na ta shod, moški in ženske, staro in mlado. Noben vzrok na 3. maja ne sme biti bolj važen kot je ta shod. Dvorana mora biti nabito polna kot še ni bila nikoli, kajti ta shod mora biti prava manifestacija naše lojalnosti in naše ljubezni do naše nove domovine, ki nam je dala varnega zavetja, obilnega in dobrega kruha in poleg tega pa tudi svojo svobodo in tudi svoje državljanstvo. Dala nam je torej neizmerno veliko. Sedaj je prišel čas, da ji izkažemo svojo hvaležnost, svojo ljubezen in svojo stoprocentno udanost in zvestobo.

Za Slovensko sekcijo Y. A. C. U. S. W. S. S. N. Y.

Leo Zakrajšek, preds.
Mrs. Anna Krasna, tajnica
Frank Kerže
Valentine Pavlič
Rev. Pius Petric
Ignac Hutke

devanje za skupno prireditev dne 24. maja prav tako uspešno! In če se ne motim, bomo tudi lahko ponosni na svoj uspeh. Kajti kakor vse kaže, bo prostrana dvorana napolnjena do zadnjega kotička.

Za odbor
Zvonko A. Novak.

HRVATSKA ZABAVALA.

V nedeljo 3. maja prirede združena hrvatska društva z otoka Krka v Central Opera House, 205 East 67th St. New York, veliko zabavo, čije čisti dobitek je namenjen za ameriške vojake. Na zabavi nastopijo poleg hrvatskega pevskega društva "Jedinstvo" tudi razni umetniki v solopetju. Za ples igra tamburaški sbor "Banat." Zabava se prične ob 7. uri popoldne.

KUPUJTE

UNITED STATES SAVINGS BONDS in STAMPS

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th Street New York, N. Y.

40-LETNO PREISKUŠNJO

IMA

AMERIŠKA BRATSKA ZVEZA

AMERICAN FRATERNAL UNION

ELY, MINNESOTA

KI IMA

22,000 članov in dva milijona

in pol dolarjev premoženja.

Organizacija je zanesljiva, nepristranska in zelo priporočljiva zavarovalnica. Zavarujte sebe in svoje otroke pri Ameriški Bratski Zvezi, ki vam nudi poljubno zavarovanje proti boleznim, nesrečam in smrti

Ako je društvo A.B.Z. v vaši naselbini, vprašajte krajevnega tajnika za pojasnila, če ne, pišite na glavni urad, Ely, Minnesota.

Kakor plaz...

ZGODOVINSKI ROMAN. 88

Tako se je Wolkenstein s težkim srcem odločil cesarja poklestat na Ogrsko. Zavedal se je, da lahko postane stvar usodna. Znani velikonočni cesarjev izlet na Ogrsko bi skoraj imel za posledico, da bi ga izgnali iz švicarskega zavetišča. Če bi se sedaj v drugič vmešal v kako politično podjetje, bi mu gotovo Svica odpovedala svojo streho. In tako bi se akcija ponesrečila, tako bi postal cesar begunec brez zavetja in strehe.

Več dni je razmišljal, ako bi ne bilo najboljšje, da bi opustil vse načrte in cesarju nasvetoval največjo previdnost. Morda bi bil to storil, ako bi ne bila temu nasproti obljuba, ki jo je dal Aranki. Hrepenel je po nji in edina možnost, jo videti se mu je nudila, ako vkoraka na cesarjevi strani v Budimpešti. Tako je kolebal v odločitvi, dokler ga ni Arankino pismo napotilo, da se je vendarle odločil. Arankino pismo je imelo samo dve vrsti: "Kdaj vkoraka tvoj kralj v Budimpešto? Pričakujem te. Ne daj predolgo nase čakati!"

Wolkenstein je vse potrebno pripravil. Karel in Zita sta na knovu letala prispela iz Švice v Sopronj. Podpolkovnik Ostenburg se je brezpogojno postavil v Karlovo službo. Njegovemu zgledu so sledili drugi poveljniki. V kratkem času je imel Karel okrog 6000 do 7000 možno armado, ki se je zdelo dovolj močna, da strmoglavi Horthyjevo vlado.

V prvem presenečenju je poslal Horthy v Sopronj parlamentarja, ki bi naj stopil s kraljem v pogajanja. Smatrajoče, da je gospodar situacije, je Karel odklonil vsaka pogajanja ter zahteval brezpogojno pokoroščino. Imenoval je posebno ministristvo pod predsedništvom Rakovskega in se napotil s svojimi četami proti Budimpešti. Razne garnizije so se napol dobrovoljno, napol prisiljeno pridružile kraljevim četam. Karel je bil poln zaupanja, kakor še nikoli prej, in je smatral uspeh svojega podjetja za siguren.

V Budimpešti se je po vsem presenečenju vzbudila volja za odločen odpor. Horthy ni popolnoma zaupal svojim četam, zato jih je pomnožil s prostovoljskimi bataljoni, ki so jih večinoma tvorili visokošoleci. Čete iz mest, ki so se nahajale ob potu iz Sopornja v Budimpešto, je Horthy odpoklical in jim dal ukaz, naj povsod za sabo porušijo železniški tir, da tako otežkočijo nadaljnjo prodorjanje Karlove armade. V jutranjih urah dne 22. oktobra 1921, se je spopadla armada Horthyjeve vlade, ki jo je vodil general Nagy, s četami, ki so jim poveljevali Lehar, Hegodus in Ostenburg. Vse tri je Karel imenoval za svoje generale. Bilo je to pri Budaoru, 10 km pred Budimpešto. Horthyjeva artilerija je jela z vso silo obstreljevati Karlove čete. Pod zaščito topovskega ognja so napadle prostovoljske čete Karlove oddelke. Čim so zagrmeli prvi topovski strel, sta Karel in Zita zapustila salonski voz svojega vlaka. Spremlstvo in stab so obkolili kraljevske dvojice, ki sta izrazila željo, da bi rada prisostvovala službi božji. Po kraljevem ukazu so princeli iz vlaka mžo, jo pokrili z altarskim prtonom, na kar je vojaški duhovnik Ostenburgove divizije opravil službo božjo. Pobožno kleče ob progri, sta kralj in kraljica prisostvovala službi božji, med tem pa so grmeli topovi v bitki, ki je odločila njihovo usodo. Karel je bil zatopljen v molitev. Prosil je Boga, da bi dodelil zmago njegovemu orožju. Toda Bog očividno ni poslušal njegovih prošelj. Grmenje topov je postajalo vedno silnejše in že se je opazilo, da se Karlove čete umikajo. V tem trenutku je pridrel po cesti avtomobil, poln prahu in ves poškodovan od številnih topovskih strelcev. V bližini kraljeve dvojice se je ustavil. Iz voza je skočil grof Wolkenstein. S skoraj blaznim izrazom v očeh je vzkliknil: "Kje je njegovo veličanstvo? Pri tej priliki moram govoriti z njim."

Ne ozirajoč se na okolico, se je preival skozi množico, dokler ni zagledal Karla. Ves zasopljen se je napotil naravnost k njemu. Hladen mir njegovega prejšnjega nastopa se je umaknil brezprimerni razburjenosti. Iz spahenih potez njegovega obraza je odsevala obupanost, njegov glas je zvenel votlo in suho: "Veličanstvo," je hropel, "vse je izgubljeno! Vaše čete se umikajo. V Budimpešti so me izdali. Vstaja je udušena, jedva sem še mogel ubežati. Vse, prav vse je izgubljeno!"

Cesar se je dvignil: "Molča sva gubim nebesom, Zita!" je zamolklo pripomnil. "Šele sedaj sva izgubila krono in državo. Wolkenstein to zatrujejo. Wolkenstein, ki me ni nikdar varal."

Z lahkim očitkom ga je Zita zavrnila: "To je bogokletstvo, Karel. Z udanostjo hočeva nositi usodo, ki jo je nama namenil Bog."

Podala je Wolkensteinu roko: "Bili ste nama udani in zvesti, grof Wolkenstein, zahvaljuj se vam!"

Med tem je Wolkenstein udušil svojo razburjenost in vzemirjenost. Znova se je obrnil k cesarju in mu zaklical: "Veličanstvo, čas h'iti, poslužite se mojega avtomobila!"

Cesar se je ozrl. Vse naokrog je bilo opazati živahno gibanje, ki je mejilo na vzemirjenost. Posamezne skupine so se neopazno oddaljevale, druge so se pogajale z vlakovodjo. Že je bilo v bližini slišati žvižgajoče brenčanje artilerijskih projektilov in čisto blizu so že udarjali topovski strelci. Detonacije eksplozivnih granat so bile vedno bolj silovite.

Cesar je z boleznim usmevom pripomnil: "Pred dvoma dnevoma so mi vsi ti ljudje prisegali udanost in zvestobo do groba. Sedaj hočejo živeti in mislijo samo na to, kako bi si rešili življenje. Kaj jih je moglo vezati name?"

Wolkenstein je zamišljeno odvrnil: "Samopašnost, ki je edina gonilna sila človeškega dejanja in nehanja. Vsi ti so se uadejali in pričakovali, da jim vaše veličanstvo izpolni vse njihove želje."

"Samo vi, grof Wolkenstein, niste bili nikdar samopašni. Vaše uslugi so stale nepopolnane in nikdar nisem imel ničesar za vas, kar bi se vam zdelo vabljivo."

Wolkenstein je energično zmajal z glavo: "Zadnje nedelje je privabila priredba društva 'Četnik' kakih tisoč ljudi v veliko dvorano gor na 166. cesti. Slovencev Srbov, Hrvatov, Čehov, da, tudi teh sem nekaj opazila. Eden od prirediteljev mi je dejal: 'V Detroitu je Vseslovanski Kongres, tukaj Vse-južnoslovanska manifestacija za generala Mihajloviča, za Ameriko in za našo matuško Rusijo.' In na odru smo opazili slike predsednika Roosevelta, Mihajloviča in Vorošilova. Ob vsa ki strani odra je bila razobčena jugoslovanska in ruska zastava, ameriška pa že tako povsod po dvorani. Med igro se je prikrajala na oder tudi svastika a so jo 'četniki' kmalu strgali dol, medtem, ko je občinstvo cepetalo in odobravalo njih čin.

Izraz simpatije z Rusijo je bil velik. Amerika, Rusija, Mihajlovič, to troje je vžigalo najbolj spontane ovacije. Svoje navdušenje so navzoči najbolj pokazali v tem, da se je nabralo prostovoljnih prispevkov v pomoč Mihajlovičevi armadi za nekaj čez \$600.000.

Na programu je nastopil tudi slovenski pevski zbor 'Slovčan', ki je prav posebno lepo zapel 'Buči, buči morje Adrijsko...'. Sploh je bil program občirn le da v tako obsejni plesni dvorani nekatere točke sploh niso prišle do svoje veljave. Izralce na pr. je bilo slišati zgolj v bolj sprednjih vrstah, preko teh njihovih glasov niso mogli prodreti. A občinstvo je bilo v kljub temu navdušeno razpoloženo, tako, da če bi izgledale vse prilike za zmago zaveznikov tako sončno, kot je izgledala ta priredba, tedaj bi Hitlerja in njegove pajdaše res kmalu zabili v zasluženo rakev. In upamo, da so v nedeljo Slovani v Detroitu in v New Yorku vili novega pogumnega in zavesti ter vere v zmago vsem, ki danes obračajo svoj pogled v Ameriko in v Rusijo.

Pred nedavnim se je obrnil na naša Združena društva Ruski vojni pomočni odbor z željo, da se pridružimo ostalim slovanskim narodnostim in prispevamo po svoji moči za ruski vojni relief. Izjavili smo, da bomo storili kar nam bo mogoče, obenem pa da bomo sodelovali z ostalimi Jugoslovani v ta namen. Želeli bi bilo, da res malo zganemo v tem oziru in pokažemo z dejstvi, da cenimo herojsko borbo in odmor bratskega ruskega naroda, ki se bori tako za naše kot za lastno osvobodjenje.

V centralni knjižnici v Moskvi se nahaja nekaj tisoč slov. knjig. Ne smam si jemati prave, da bi povedala kako so prišle tja, ker to spada človeku, ki mu gre v tem zasluga a nekaj hočem s tem poudariti in si ocer, da naš mali slovanski narod s svojo visoko razvito kulturo ni nepoznan v velikih Rusiji. Po ruskem radiju gre beseda našega velikoga Cankarja, ruska mladina se uči pesmi, ki so jih peli naši slovanski pesniki, ki sicer niso naši mesta niti odmeva v lastni domovini, a jih zato tembolj razumeva v hodočnost gledajoča Rusija. V Rusiji krožijo tisoče brošur o našem manjšinskem problemu. Tipljenje Primorcev, Korotanec in sploh vseh naših manjšin je Rusom znano. Tukaj med nami se nahaja mož, ki je oskrbel prevod ruske brošure o primorskih Slovencih in Hrvatih, pa ne more dobiti med nami nikogar, ki hi mu hotel ponuditi sodelovanje za izdajanje te zanimive knjžjice.

Toliko je nas resne volje, pa nič več. Jaz mislim, da bi bilo zelo zanimivo videti kaj vedo Rusi o nas o naših problemih, ker končno imamo precej bistrre glave pre dstavnike Slovenstva tudi v Rusiji in drugod. Kar pomagajo vsa zadrževanja o željah osvobodjenja naših Primorcev, če pa te želje ne preidejo v meso in kri niti tam, kjer bi se to lahko zgodilo že sedaj Kot

Iz mojih beležk

Pretekli teden sem obiskala v bolnišnici v New Jersey Mr. Terčka in čeprav ni bila baš tedaj ura obškov, je bila vseeno napravljen izjema v tem oziru in tako sva z avtorjem kolone "Peter Zgaga" kramljala kako dobro uro. Poznala se z Mr. Terčkom poprej nisva, razen, da sva se enkrat srečala mimogrede, ko sem pred leti pripeljala v uredništvo "Glas Naroda" obiskovalec iz Čikaga, urednika Prosvete, Moleka in njegovo soprogo.

O bolnišnici nisva govorila in tudi ni bilo potrebno, saj se možu vidi, da je žel skozi pekel bolečin in trpljenja Občudovanja vredno je, da je v zvlje vsemu ohranil čvrst in veder duh, in opazila sem, da ni niti osivel, četudi leži že pet mesecev na istem mestu in mu je spanje, to se pravi samo spanje, skoroda neznana ugodnost. Da, Slovenci smo zares žilavi ljudje.

Govoreč o sedanjih razmerah po svetu je bolnik dejal, da se bo skušal temeljito informirati in razgledati po vsem, kar se je odigralo na svetovni pozornici v teh petih mesecih njegove bolezn, ki mu je preprečala kakršnokoli zanimanje za zunanji svet. Ta vpražajoča se agilnost duha kaže, da je najhujše prestal in je res na poti okrevanja.

Zanimiva je njegova razsodna obzirnost v tem, da ne bi poseval preveč svojih misli bolezn in okoli in s tem dolgočasil bodisi svojih obiskovalcev ali pa čitateljev, za katere upa spet katalu redno pisati. Za svojo osebo sem prepričana, da bi bilo zanimivo in v mnogih ozirih tudi podučljivo, če bi včasih vpletel v svoje pisanje to in ono, kar je doživel in opazoval v bolnišnici. Ni namreč vseeno kdo piše o bolezn, bolnikih in bolnišnicah itd., vsakdanja glava nas bo dolgočasila, dober opazovalec, ki ve kaj izluščiti in kaj pustiti ven, pa more podati gradivo, ki bo marsikomu koristilo. Končno smo vsi samo ljudje in kot taki ocdvrženi boleznim in vsemu, kar doleti človeka na tej gradavi poti skozi življenje. Izkušnje in znanje sočloveka so lahko zmirom v korist drugim. In v Mr. Terčku je dovolj izkušnega časnikarja, da bo vedel kaj izluščiti, kadar bo kaj pisal o bolnikih in bolnišnicah. Najbolj pa mu menda vsi želimo, da pride z bolnišnice in kmalu požabi na vse prestano gorje. Kot je sam dejal: "Tudi najhujši oblaki se morajo enkrat razpršiti." Resnica, in naj se mu skoraj vrne sonce zdravja!

Naše priredbe in to in ono bo vzrok, da sem ponad opazila čede v New Jersey — v New Yorku je treba iti v park, če se hoče slediti letnim časom potom matere narave. In če hodi človek na priredbe, je park pozabljen. Zato se bomo menda malo oddahnili sedaj, ko bo zaključena sezona zimskih priredb. Vsaj jaz sem imela take misli, ko sem ogledovala zeleneče in cvetoče drevje v New Jersey. Spomnila sem se obenem, da so se doma ob sv. Juriju včasih rdečile prve čreščnje. Kako dolgo je že tega, ko sem na sv. Jurija dan utrgala prve zgodnje vipavske čreščnje! Leto pozneje sem v Ameriki pravila rojaku iz Vipave, da so bile prejšnje leto doma dozorele prve čreščnje že koncem aprila — ni mi verjel — v desetih letih je pozabil, kakšna je bila klima v vipavski dolini. Človek se res hitro prilagodi novim klimam in novemu življenju ter novim razmeram. Prilagodil se celo grozotam vojne in zato jih menda človeštvo z nobeno vero in z nobeno akcijo za mir dosedaj še ni moglo odpraviti.

Zadnje nedelje je privabila priredba društva "Četnik" kakih tisoč ljudi v veliko dvorano

no gor na 166. cesti. Slovencev Srbov, Hrvatov, Čehov, da, tudi teh sem nekaj opazila. Eden od prirediteljev mi je dejal: "V Detroitu je Vseslovanski Kongres, tukaj Vse-južnoslovanska manifestacija za generala Mihajloviča, za Ameriko in za našo matuško Rusijo."

In na odru smo opazili slike predsednika Roosevelta, Mihajloviča in Vorošilova. Ob vsa ki strani odra je bila razobčena jugoslovanska in ruska zastava, ameriška pa že tako povsod po dvorani. Med igro se je prikrajala na oder tudi svastika a so jo "četniki" kmalu strgali dol, medtem, ko je občinstvo cepetalo in odobravalo njih čin.

Izraz simpatije z Rusijo je bil velik. Amerika, Rusija, Mihajlovič, to troje je vžigalo najbolj spontane ovacije. Svoje navdušenje so navzoči najbolj pokazali v tem, da se je nabralo prostovoljnih prispevkov v pomoč Mihajlovičevi armadi za nekaj čez \$600.000.

Na programu je nastopil tudi slovenski pevski zbor "Slovčan", ki je prav posebno lepo zapel "Buči, buči morje Adrijsko...". Sploh je bil program občirn le da v tako obsejni plesni dvorani nekatere točke sploh niso prišle do svoje veljave. Izralce na pr. je bilo slišati zgolj v bolj sprednjih vrstah, preko teh njihovih glasov niso mogli prodreti. A občinstvo je bilo v kljub temu navdušeno razpoloženo, tako, da če bi izgledale vse prilike za zmago zaveznikov tako sončno, kot je izgledala ta priredba, tedaj bi Hitlerja in njegove pajdaše res kmalu zabili v zasluženo rakev. In upamo, da so v nedeljo Slovani v Detroitu in v New Yorku vili novega pogumnega in zavesti ter vere v zmago vsem, ki danes obračajo svoj pogled v Ameriko in v Rusijo.

Pred nedavnim se je obrnil na naša Združena društva Ruski vojni pomočni odbor z željo, da se pridružimo ostalim slovanskim narodnostim in prispevamo po svoji moči za ruski vojni relief. Izjavili smo, da bomo storili kar nam bo mogoče, obenem pa da bomo sodelovali z ostalimi Jugoslovani v ta namen. Želeli bi bilo, da res malo zganemo v tem oziru in pokažemo z dejstvi, da cenimo herojsko borbo in odmor bratskega ruskega naroda, ki se bori tako za naše kot za lastno osvobodjenje.

V centralni knjižnici v Moskvi se nahaja nekaj tisoč slov. knjig. Ne smam si jemati prave, da bi povedala kako so prišle tja, ker to spada človeku, ki mu gre v tem zasluga a nekaj hočem s tem poudariti in si ocer, da naš mali slovanski narod s svojo visoko razvito kulturo ni nepoznan v velikih Rusiji. Po ruskem radiju gre beseda našega velikoga Cankarja, ruska mladina se uči pesmi, ki so jih peli naši slovanski pesniki, ki sicer niso naši mesta niti odmeva v lastni domovini, a jih zato tembolj razumeva v hodočnost gledajoča Rusija. V Rusiji krožijo tisoče brošur o našem manjšinskem problemu. Tipljenje Primorcev, Korotanec in sploh vseh naših manjšin je Rusom znano. Tukaj med nami se nahaja mož, ki je oskrbel prevod ruske brošure o primorskih Slovencih in Hrvatih, pa ne more dobiti med nami nikogar, ki hi mu hotel ponuditi sodelovanje za izdajanje te zanimive knjžjice.

Toliko je nas resne volje, pa nič več. Jaz mislim, da bi bilo zelo zanimivo videti kaj vedo Rusi o nas o naših problemih, ker končno imamo precej bistrre glave pre dstavnike Slovenstva tudi v Rusiji in drugod. Kar pomagajo vsa zadrževanja o željah osvobodjenja naših Primorcev, če pa te želje ne preidejo v meso in kri niti tam, kjer bi se to lahko zgodilo že sedaj Kot

že prej, ponavljam ponovno: Živimo v časih, ko še pakti ne držijo, kako naj verjamemo samo lepim besedam in zatrdilom brez dejanj?

In da me ne bo nihče napačno razumel naj povem, da jaz zapišem vse kar zapišem iz ljubezni do našega zatiranega človeka, na račun svojega lastnega časa, na svoj papir in odplačujem s svojimi znanjkami. Toliko in še več sem vedno pripravljena žrtvovati za naš nesrečni narod v domovini brez tega, da bi imela najmanjšo misel na kako osebno korist. In naj bi imela na ponudbo zlato, bi ga ne sprejela, če bi uvidela, da hi s tem škodovala interesom našega človeka. Take malenkosti je danes potrebno omeniti že iz razloga, ker se tako rade brž razširijo domneve:

"Ja, morda pa vleče kak denar od tu ali tam." Jaz sem že imela prilike "delati" denar na račun delavcev in njihovih interesov, pa nisem hotela nikdar postati izdajca svojega razreda in svojih principov. Bila sem pa vedno pripravljena posvetiti v kote koder se je skrivala neiskrena in zgolj rdečo prepletkana politika, ki je na zunaj reševala delavce, na znotraj pa utrjevala pozicije za lastno korist. Tudi nisem v hobenem povelju šovmistična, niti me ni čola sentimentalnost privedla do tega, da sem zonet vpregla svojo besedo v prilogo našega človeka. Jaz se nečutim tako doma v Ameriki kot sem se v domovini, niti jezik, niti orjenjacija mi nista bila nikdar v

Rojakom v New Yorku in okolici!

PRIHODNJO NEDELJO, 3. MAJA se vrši v Slovenskem Narodnem Domu, 253 Irving Avenue, v Brooklyn, **JAVEN SHOD ZA POVSPEŠEVANJE NAKUPOVANJA U. S. VOJNIH BONDov IN ZNAMK.**

Poleg slovenskih govornikov, bo nastopil tudi zastopnik U. S. Treasury Departmenta, ki bo po svojem govoru tudi odgovarjal na stavljenja vprašanja glede varčevanja, bondov in znamk.

TA SHOD MORA BITI PRAVA MANIFESTACIJA LOJALNOSTI IN ZVESTOBE NAŠI NOVI DOMOVINI—AMERIKI.

Vabljeni ste vsi, moški in ženske, stari in mladi.

Vstopnina prosta. Tudi kolekte ne bo nobene!

Začetek ob pol štirih.

NEWYORSKI ROJAKI, STORITE SVOJO DOLŽNOST DO AMERIKE!

posebno oviro. Ko več let sploh nisem nikdar videla nobenega Slovence, sem bila tako velika Slovenka kot sem danes. Narodna zavest mi ni bila nikdar v oviro pri tem, kar je zahtevala od mene Amerika, kot od svoje državljanke, tudi me ni držala v kakih ozkih tirih miselnega razvoja. Z mlado voljo in energijo sem se vrgla v ameriško življenje in sem se učila in učila. Tako kot bi se v domovini ne mogla nikdar kot ženska. Na svet nisem nikdar gledala zgolj z vidika male Slovenija ali le z vidika velike in bogate Amerike. skušala sem slediti po svoji možnosti idejam ki so stremele za pravičnejšo človeško družbo in tem idejam sem ostala zvesta vse do zdaj, brez tega, da bi bila pri tem postala ene ali druge vrste fanatik. Zdaj pa upoštevajte moje besede, kakor vam že drago, za mojim delom se ne skriva noben prikrit namen, ampak samo velika in iskrena želja, da bi naš človek vendarle enkrat dosegel svojo pravico, in ž njim vred vsi drugi zatirani in tep-tani.

Primorska Slovenka.

Dobri Atlas je nujno potreben

... in ravno v

HAMMONDOVEM NOVEM

Svetovnem Atlasu

NAJDETE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM ZBIRKA NANOVO IN LEPO TISKANIH ZEMLJEVIDOV V 7 BARVAH, KAŽE SVET, KAKORŠEN JE DANES IN VAM POMAGA RAZUMETI ZGODOVINSKO VAŽNO DELOVANJE DIKTATORSKIH IN DEMOKRATSKIH DRŽAV

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI VSEBINA ATLASA

Sestav sveta—abecedni seznam dežel, provinc—navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov—navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav—v polnih barvah, vsega skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE—45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE—Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

Svet pripada ljudem, katerih radevednost nima obzorja

Ta atlas, ki sem sebe popravlja, ima namen rešiti marsikatera napačno ali vprašanja, ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani so skladišče svetovnega znanja in podajajo razsežnost zemlje, prvine sončnega sestava, pokrajine in globočino oceanov in jzer, dolgotrajnejših rek in prelupov, površino poglavitnih otokov in visokost svetovnih gor. Tu so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

S A M O

35 centov

48 VELIKIH STRANI
NOVA IZDAJA

Naročite ga še danes!